

**DARBA GRUPAS PUBLISKĀ IEPIRKUMA EFEKTIVITĀTES PALIELINĀŠANAI
SĒDES PROTOKOLS**

Rīga

Nr.6

04.06.2025.

Sēdi vada

Finanšu ministrs

Arvils Ašeradens

Piedalās

Darba grupas pārstāvji:

Finanšu ministra padomniece rīcībpolitiku jautājumos

Sanda Liepiņa

VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" valdes priekšsēdētājs
(attālināti)

Valts Ābols

Finanšu ministrijas Administrācijas vadītāja (attālināti)

Ieva Braunfelde

14. Saeimas deputāte (partiju apvienība "Jaunā vienotība")

Anda Čakša

Biedrības "Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera" valdes
priekšsēdētājs

Jānis Endziņš

VAS "Valsts nekustamie īpašumi" valdes priekšsēdētājs

Renārs Griškevičs

Nodrošinājuma valsts aģentūras direktore (attālināti)

Ramona Innusa

Liepājas domes izpilddirektora vietnieks būvniecības jautājumos (attālināti)

Didzis Jēriņš

Rīgas Tehniskās universitātes rektors

Tālis Juhna

Konkurences padomes priekšsēdētāja p.i.

Ieva Šmite

Iepirkumu uzraudzības biroja vadītājs

Artis Lapiņš

Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu revīzijas departamenta
direktore

Nata Lasmane

VSIA "Latvijas Valsts ceļi" valdes priekšsēdētājs

Mārtiņš Lazdovskis

14. Saeimas deputāts (partiju apvienība "Jaunā Vienotība")

Jānis Patmalnieks

Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs

Aivars Puriņš

Biedrības "Latvijas Pašvaldību savienība" priekšsēdis

Gints Kaminskis

14. Saeimas deputāte (partija "Progresīvie")

Skaidrīte Ābrama

Pieaicinātās personas:

Valsts digitālās attīstības aģentūras direktora vietnieks

Arvis Širaks

Valsts digitālās attīstības aģentūras konsultants

Ainars Biders

Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centra Centralizēto iepirkumu
vadības departamenta vadītāja

Māra Ozoliņa

Valsts prezidenta padomniece ekonomikas jautājumos (attālināti)

Irēna Emīlija Švilpe

AS "Latvenergo" Iepirkumu atbalsta un uzraudzības daļas vadītājs

Arnis Žugans

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Astotās pārvaldes Pirmās
nodaļas galvenā inspektore

Anda Pūpola

Nodrošinājuma valsts aģentūras Iepirkumu pārvaldes vadītāja (attālināti)

Alīna Bogdanova-
Uzklīņe

Iepirkumu uzraudzības biroja vadītāja vietniece, Juridiskā departamenta
direktore

Evija Mugina

AS "Sadales tīkls" iepirkumu pārvaldības direktore

Arita Ūdre

Rīgas valstspilsētas Centrālās administrācijas Iepirkumu pārvaldes vadītāja

Una Skrastiņa

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka vietnieks

Sandijs Vectēvs

Latvijas Darba devēju konfederācijas tautsaimniecības eksperte

Signija Zandere

Valsts ieņēmumu dienesta Nodrošinājuma pārvaldes direktore	Antra Gremzde
Latvijas Arhitektu savienības valdes locekle	Anda Kursiša
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Pakalpojumu padomes locekle	Katrīne Pļaviņa-Mika
Latvijas Pašvaldību savienības iepirkumu speciāliste (<i>attālināti</i>)	Zane Zvaigzne
AS "Latvijas valsts meži" Iepirkumu daļas vadītāja	Kristīne Cimermane
Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federācijas Publisko attiecību vadītāja (<i>attālināti</i>)	Anete Lūsare
Biedrības "CSR Latvia" valdes priekšsēdētāja	Agnese Alksne-Bensone
AS "Sadales tīkls" valdes priekšsēdētājs	Sandis Jansons
AS "Sadales tīkls" valdes locekle	Kristīne Sarkane
Valsts kontrolieris	Edgars Korčagins
14. Saeimas deputāte (partiju apvienība "Jaunā Vienotība")	Ingrīda Circene
14. Saeimas deputāte (frakcija "Progresīvie")	Jana Simanovska
Ministra padomnieks nodokļu un muitas un ēnu ekonomikas ierobežošanas jautājumos (<i>attālināti</i>)	Kaspars Čerņeckis
Centrālās finanšu un līgumu aģentūras direktora vietniece programmu un projektu atbilstības jautājumos (<i>attālināti</i>)	Gundega Šulca
Rīgas Tehniskās universitātes dekāns (<i>attālināti</i>)	Agris Ņikitenko
Latvijas Darba devēju konfederācijas juriste	Anete Neilande
Iepirkumu uzraudzības biroja Tiesību aktu piemērošanas departamenta direktore (<i>attālināti</i>)	Monta Drebeiniece
Latvijas Investīciju attīstības aģentūras Eksporta un inovāciju pakalpojumu departamenta direktores vietniece (<i>attālināti</i>)	Agnese Oļševska
Biedrības "Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija" valdes priekšsēdētājs (<i>attālināti</i>)	Rolands Feldmanis
VAS "Valsts nekustamie īpašumi" Iepirkumu daļas vadītājs (<i>attālināti</i>)	Ģirts Norlinds
Valsts digitālās attīstības aģentūras Elektronisko iepirkumu departamenta Sistēmas uzturēšanas un attīstības nodaļas vadītājs (<i>attālināti</i>)	Juris Kalējs
Latvijas Būvuzņēmēju apvienības valdes loceklis	Edijs Kupčs
Latvijas Būvuzņēmēju apvienības jurists	Aigars Paegle
Aizsardzības ministra padomniece publisko iepirkumu un būvniecības jautājumos	Džeina Gaile
Saeimas priekšsēdētājas padomniece (<i>attālināti</i>)	Ingūna Lulle
Valsts prezidenta padomniece (<i>attālināti</i>)	Santa Šmīdlere
Valsts digitālās attīstības aģentūras Elektronisko iepirkumu departamenta Sistēmas uzturēšanas un attīstības nodaļas sistēmu analītiķe (<i>attālināti</i>)	Nadežda Pūtele
Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta direktore	Agija Leitāne-Šķēle
Valsts digitālās attīstības aģentūras Elektronisko iepirkumu departamenta Sistēmas uzturēšanas un attīstības nodaļas sistēmu analītiķis (<i>attālināti</i>)	Arnis Jānis Krauze
Biedrības "Latvijas Ilgtspējīgu iepirkumu asociācija" valdes priekšsēdētāja	Inese Pelša
Zemkopības ministrijas Tīrgus un tiešā atbalsta departamenta Pārtikas nozares nodaļas vadītāja vietniece (<i>attālināti</i>)	Līga Sējāne
Finanšu ministrijas Komunikācijas departamenta direktora vietniece (<i>attālināti</i>)	Zaiga Dziļuma
Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta Iepirkumu politikas un valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas politikas nodaļas vadītāja vietniece	Iveta Cirse

VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" Juridiskās un iepirkumu daļas
 vadītāja vietniece (*attālināti*)
 Finanšu ministrijas parlamentārais sekretārs (*attālināti*)

Ārija Vecmane
 Jānis Upenieks

Protokolē

Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta Tiesību aktu nodaļas vadītāja

Dana Aleksandrova

Sēdi sāk plkst.15:00

1. Finanšu ministra ievadvārdi.

A.Āšeradens informē, ka šī ir noslēdzošā darba grupas sēde, ka dalībniekiem ir izsūtīti iepriekšējo sēžu protokoli, kā arī jautā, vai ir kādi papildinājumi vai precizējumi.

A.Lapiņš atzīmē, ka tika saņemts viens tehnisks precizējums, kas ir ņemts vērā.

A.Āšeradens turpinājumā pateicas klātesošajiem par ieguldīto darbu un informē par sēdes darba kārtību, kā arī uzsver, ka darba grupa ir nonākusi pie gala risinājumiem jeb pie diviem alternatīviem scenārijiem: 1. "radikālais scenārijs" un 2. "mērenie uzlabojumi". Pirms debatēm par šiem scenārijiem ministrs aicina uzklaut Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) un Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) prezentācijas. Vārds tiek dots KNAB pārstāvim.

2. Publisko iepirkumu dati – iespējas un izaicinājumi (KNAB un RTU prezentācijas).

2.1. KNAB pārstāvis **S.Vectēvs** ievadā izsaka savu viedokli par abiem scenārijiem, norādot, ka vairāk atbalsta pirmo jeb radikālo scenāriju. Atbalstāms, ka politiski ejam šajā virzienā, taču vienlaikus ir nepieciešams risku novērtējums, kas šobrīd nav veikts. KNAB sēdes turpinājumā piedāvā prezentāciju attiecībā uz datu kvalitāti.

KNAB pārstāve **A.Pūpola** sniedz prezentāciju "Datu kvalitātes ierobežojumi publiskajos iepirkumos" (2.pielikums).

A.Āšeradens konkretizē, vai pareizi ir saprasts, ka KNAB atbalstītu "radikālo" variantu, bet tas, pie kā būtu jāstrādā – lai būtu atbilstoša datu kvalitāte, būtu iespējams novērtēt visus riskus un iespējams tos analizēt.

A.Pūpola apstiprina, ka, ja nav datu, tad analītiskās iespējas ir ierobežotas. Nepieciešami KNAB vajadzībām atbilstoši sakārtoti dati, lai turpinātu efektīvu risku pārvaldību publiskajos iepirkumos.

S.Vectēvs papildina, ka arī centralizācija ir ļoti efektīvs un riskus mazinošs variants.

Konkurences padomes pārstāve **I.Šmite** pievienojas KNAB paustajai pozīcijai, vienlaikus atzīmējot, ka svarīga ir datu pieejamība, tai skaitā arī zemsliedzīgā iepirkumos.

A.Āšeradens ierosina, ka reizi gadā iepirkumu uzraudzības institūcijai būtu jāpublicē liels pārskats par iepirkumiem, kā tas strādā, par tendencēm, kur notiek virzība, tā, lai arī pārējiem būtu iespējams vērtēt, vai sasniedzam paredzēto mērķi, kādi ir galvenie uzlabojumi. Tā būtu arī iespēja institūcijām dot *ex-post* novērtējumu arī no savas puses.

A.Āšeradens turpinājumā dod vārdu RTU pārstāvim prezentācijai.

2.2. RTU pārstāvis **T.Juhna** ievadā informē, ka RTU prezentēs savu pētījumu, tā pirmos rezultātus, prezentācijā izmantoti pieejamie iepirkumu dati, lai no tiem izdarītu attiecīgus secinājumus, piem., kurās nozarēs ir "normāli" iepirkumi, un, kurās nav tādi. To plānots

atspoguļot un nodemonstrēt prezentācijā. Papildus **T.Juhna** atzīmē, ka, runājot par birokrātijas mazināšanu, un no tā izriet, ka ar datiem un, izmantojot IKT ir iespējams to samazināt, tad arī no RTU puses tiktu atbalstīts pirmais (radikālais) scenārijs.

RTU pārstāvis **A.Ņikitenko** sniedz prezentāciju par publisko iepirkumu datu likumsakarībām (3.pielikums).

A.Ašeradens izsaka pateicību par sniegto prezentāciju un aicina sēdes dalībniekus uzdot jautājumus. **S.Liepiņa** pievienojas A.Ašeradena izteiktajiem pateicības vārdiem.

T.Juhna atzīmē, ka prezentācijā demonstrētais parāda to, ka ir rīks, kas ļauj parādīt tendences, balstoties ne tikai uz intuīciju, bet arī uz datiem. Uzlabojot pieejamo datu kvalitāti, iespējams iegūt ļoti vērtīgu informāciju, ko pēc tam, pieslēdzot ne tikai mākslīgo, bet arī “dabīgo” intelektu, var analizēt un izdarīt attiecīgos slēdzienus, piem., KNAB vai Valsts kontrole.

3. Valsts kontroles viedoklis par rīcības scenārijiem.

Valsts kontrolieris **E.Korčagins** ievadā atzīmē, ka, izanalizējot tos variantus, ko piedāvā Finanšu ministrija darba grupas ietvaros, atbalstāms ir “radikālais” scenārijs: 1) jādoma par līgumcenu robežvērtību paaugstināšanu, kas atvieglos regulējuma piemērošanu; 2) izslēgšanas nosacījumi. Kardinālas izmaiņas ieviešot, rodas dažādi riski, kurus vajag un Valsts kontroles skatījumā ir iespējams novērst. Tas, kā to redzam, ir: 1) pārliedot akcentu uz *ex-post* rezultātu novērtēšanu, 2) datu pieejamība – ja padarām informāciju par iepirkumiem daudz plašāk pieejamu, iegūstam daudz labākus datus analītikai, tāpat atklātība pati par sevi ir disciplīnu veicinošs un korupcijas riskus mazinošs moments; 3) centralizācija – faktiski, padarot iepircēju skaitu mazāku, ļaujot profesionāļus koncentrēt vairākās vietās, risinās speciālistu pieejamības jautājums.

Valsts kontrolieris sniedz prezentāciju “Būtiski aspekti publisko iepirkumu sistēmas attīstībai” (4.pielikums).

Noslēgumā **E.Korčagins** atzīmē, ka ir jāveic kardinālas izmaiņas, kas noteikti rada riskus, līdz ar to nepieciešams domāt, kā šos riskus valdīt un novērst.

4. Darba grupas locekļu diskusija un viedoklis par atbalstāmo rīcības virzienu.

A.Ašeradens aicina klātesošos izteikt viedokļus, katra apsvērumi ir ļoti svarīgi, lai apkopotu labās prakses un iekļautu ziņojumā Ministru kabinetam, un aicinātu valdību pieņemt lēmumu.

A.Čakša atzīmē, ka Budžeta komisijā tika uzklauti piedāvātie scenāriji, un, apkopojot deputātu teikto, atzīmē, ka ir iezīmējušies daži jautājumi, kas jau arī šīs dienas sēdē tika aktualizēti: 1) bažas raisa ilgtspējas un zaļo iepirkumu stāsts kopumā. Komisijā ir saņemta vēstule par to, kādā veidā tad vispārējā sistēmā varētu parādīties zaļie iepirkumi, svarīgs ir ilgtspējas jautājums; 2) kas būs tie KPI (galvenie darbības rādītāji), tās pazīmes, pēc kurām mēs pēc 5 gadiem varēsim pateikt, ka tas, ko mēs šodien uzliekam kā galvenos mērķus, ka sistēma kļūst efektīvāka, ka ietaupām līdzekļus, ka tas tiešām nostrādās; 3) ņemot vērā, ka būtiski tiktu atvieglotas procedūras, rodas jautājums – kādas būs pārmaiņas arī Valsts kontroles vai KNAB pusē. Zinot rekomendācijas, kur viss ir ļoti smalki uzskaitīts, kā arī diezgan liels ir pieprasāmās dokumentācijas apjoms, rodas jautājums – kas tad manīsies tajā pusē, lai nebūtu tā, ka mēs aizejam atpakaļ pie pasūtījuma veicēja un tas kļūst par vainīgo.

Kopumā Komisija sliecas atbalstīt “radikālo” sistēmu, deputāti piekrita, ka ir nepieciešamas radikālas pārmaiņas.

A.Ašeradens dod vārdu A.Lapiņam atbildēt saistībā ar KPI.

A.Lapiņš atzīmē, ka: 1) Latvijā lielākā problēma ir konkurence. Viena pretendenta piedāvājumi tad arī būs viens no KPI; 2) tāpat arī temps jeb ātrums kā viens no KPI; 3) esam ļoti uzmanīgi formulējuši jautājumu par centralizāciju, nesakot, ka vairāk runājam par centralizētu vadību attiecīgā līmenī. Bet te ir tas lielais jautājums par pasūtītāju skaitu. Šobrīd ir 600 pasūtītāju, kas Latvijas tirgum ir par daudz.

A.Čakša precizē, ka tas uztraukums no deputātu puses bija par to, kā pārmaiņas varēsīm nomērīt. Lai mums pašiem nav vilšanās pēc tam.

A Lapiņš papildina, ka viens veids ir datus uzkrāt, lai tos varētu analizēt.

T.Juhna papildina, atzīmējot, ka vispirms jābūt metodoloģijai, un tad rīcībai, un nevis otrādi. Metodoloģija nekad nav ideāla. Metodoloģijai nav jābūt sarežģītai, tai jābūt skaidrai, saprotamai, caurspīdīgai. Jāvienojas par trīs vai četriem mērījumiem, un jādodas uz priekšu.

J.Simanovska atzīmē, ka iezīmētais “kardinālais” ceļš būtu atbalstāms. Taču galvenais iebildums šim scenārijam ir par to, ka tas padarīs zaļo publisko iepirkumu (ZPI) brīvprātīgu. Tas nozīmē atteikties no 10 gadus ilga procesa, jo, ja mērķis, atsakoties no ZPI, ir palielināt konkurenci, tad jāatzīmē, ka ZPI pamatmērķis ir dot tirgum signālu, ka piedāvā ilgtspējīgus, zaļus produktus. Līdz ar to svarīgi, lai ar izmaiņām nedodam signālus tirgum, ka ilgtspēja vairs nav spēkā. Tas nebūtu pareizi. Otrs, kas jāatzīmē, ka zaļais publiskais iepirkums nav papildu procedūra. Tā prasības ieiet specifikācijā. Mēs ik vienā iepirkumā veidojam specifikāciju, kurā norādām, ko mēs gribam pirkt. Līdz ar to tā nav papildu procedūra.

J.Simanovska papildus aicina pievērst uzmanību Ārvalstu investoru padomes Latvijā (FICIL) priekšlikumiem par to, ka, iespējams, ir jāpapildina Publisko iepirkumu likuma (PIL) regulējums ar to, ka ilgtspēja ir viens no primārajiem mērķiem. Jo mēs negribam lētākos produktus, jau sen esam atteikušies no zemākās cenas, mēs gribam labākos produktus. Skatoties no ilgtspējas puses, mēs gribam energotaupīgus, ilgi dzīvojošus, veselībai nekaitīgus produktus. Nostiprinot šo ilgtspējas mērķi kā primāro, mēs sniegtu skaidru vēstījumu tirgum, kas ir mūsu ceļš.

K.Sarkane atzīmē, ka pārmaiņas tiešām ir nepieciešamas. Tās ir nepieciešamas radikālas un ātri ieviešamas. Jo visi minētie apsvērumi samazina konkurenci. Kapitālsabiedrības saskarās ar to, ka pārmaksājam. Ir sagaidāms izmaksu ietaupījums, ietekme uz Eiropas Savienības fondu apgūšanu, jo paātrinās process, kā arī samazinās operacionālie riski uzņēmumos tad, kad nav līgumu, kad nevar izbeigt lielo procedūru, un ir bezizejas situācijas. Par scenāriju salīdzinājumu – lielajiem pasūtītājiem, iespējams, ir mazāk ieguvumu, jo šis scenārijs pamatā atvieglo PIL subjektus – šīs te sliekšņu izmaiņas, bet vienlaikus tas ir arī valstisks ieguvums, kurā uzņēmumi ir gatavi piedalīties. K.Sarkane aicina padomāt par datu apmaiņu, kā arī vienlaikus sniegt komentāru par zaļo ilgtspējas risku, ko pazaudējam šo pārmaiņu procesā – jebkura mūsdienīga uzņēmuma stratēģija jau ietver ilgtspējas un efektivitātes aspektus, un nav nepieciešamas prasības atsevišķi publiskot ilgtspējas KPI, jo uzņēmumi jau to dara savas stratēģijas ietvaros. Līdz ar to tos jau varētu iegūt no uzņēmumiem, kā arī palūgt, lai ir šī informācija publiskota, lai iepirkumu plāni ietver ilgtspējas komponenti, bet nav nepieciešams atsevišķs regulējums. Šobrīd tas ir novedis pie tā, ka prasības nav izpildāmas, līdz ar to aicinām vai nozaru politiku līmenī vai pašiem uzņēmumiem nodefinēt to, kādā veidā ilgtspējas un zaļie aspekti tiks izpildīti.

A.Ašeradens atzīmē, ka politiķiem ir vēlme visu noregulēt, taču visus gadījumus nav iespējas aprakstīt, līdz ar to aicina uzticēties tirgus dalībniekiem, jo tirgus šobrīd ir sasniedzis zināmu brieduma pakāpi. Uzņēmumu stratēģijās un mērķos ilgtspēja ir iekļaut, un tam vajadzētu būt par pamatu.

S.Liepiņa papildina, atzīmējot, ka šis viedoklis ir piefiksēts, kā arī, ka ir arī saņemta Ilgtspējas iepirkumu asociācijas vēstule, kā arī darba grupas sēžu laikā ir dzirdēts skaidrs lūgums no

faktiskajiem iepircējiem atrast risinājumu sistēmai, kas faktiski šobrīd nestrādā, līdz ar to varam nofiksēt, ka mums ir divas kardināli pretējas pozīcijas par vienu no piedāvājuma punktiem. No līdzšinējām diskusijām ir skaidrs, ka esošā sistēma ar ļoti detalizētiem ZPI Ministru kabineta noteikumiem nestrādā, un pārmaiņas būs nepieciešamas, jautājums tikai, kādas. S.Liepiņa atzīmē, ka droši vien tiks rīkota atsevišķa saruna par risinājumu starp šīm diametrāli pretējām pozīcijām.

A.Ašeradens aicina izvairīties no normatīvisma.

I.Circene, pārstāvēt Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju, atzīmē, ka komisijā bija jautājums radikālā scenārija kontekstā par to, kā tad varēs “mērīt” scenārija rezultātā iegūto efektivitāti, bet šeit jau atbildes izskanēja, ka tiks izstrādāta metodoloģija saistībā ar iepirkumu datiem. Svarīga ir centralizācija, un veselības aprūpes jomā tas jau notiek, piemēram, nododot atsevišķus būvdarbu projektus organizēt VAS “Valsts nekustamie īpašumi”. Uztrauc iepirkumu un projektu īstenošanas termiņi garie, īpaši Eiropas Savienības finansētos projektos, kas ietekmē arī projektu izmaksas un rezultātā rada sadārdzinājumus. Tādēļ ir ļoti svarīgi, ka likumdošanas jautājumi tiek sakārtoti iespējami īsā laikā.

E.Kupčs atzīmē, ka būvuzņēmēju apvienība noteikti ir par radikālu izmaiņu veikšanu iepirkumu procesā. E.Kupčs vērs uzmanību, ka iepirkumu var atvieglot, sakārtot, bet projekta kvalitāte un pareizāks laika apjoms ir tas svarīgākais jautājums. Svarīgākais, ko vēlamies sagaidīt no būvniecības projekta – lai tas nesadārdzinātos. Līdz ar to jārunā par projekta kvalitāti, savlaicīgumu un par profesionālu pārvaldību. Tas būtu jāiekļauj likumā. Tai skatā, ja virzāmies uz centralizāciju, arī šeit svarīga profesionalitāte. Būvniecības jomā svarīga būtu arī līgumu centralizācija, lai par lieliem jautājumiem būtu vienota un skaidra pieeja, gan no tiesiskā, gan regulējuma, gan no pārvaldības puses.

A.Ašeradens atzīmē, ka attiecībā uz ilgtspēju arhitektūrā un būvniecībā ir fundamentāls jautājums. Ministrs jautā, kā būvnieki redz, vai būtu jāiet normatīvisma ceļš, vai arī jāveido citi mehānismi, lai risinātu ilgtspējas jautājumu, jo visi esam ieinteresēti, lai infrastruktūra būtu kvalitatīva, atbilstu mērķim, un visi esam ieguvēji.

E.Kupčs sniedz atbildi, ka būvniecībā “brīvprātīgā forma” īsti nestrādā. Vienlaikus jāatzīmē, ka no iesaistītajām pusēm ir atziņas, ka ZPI un viss ar to saistītais būvniecībā ir smagnējs. Tāpat mums ir vadlīnijas. Regulējums ir tāds, kāds tas ir un mums ar to ir jāstrādā. Ilgtspējai ir jābūt ilgtermiņā ekonomiskumam. Tas ir tas, kas “jāiekodē”. Latvijas būvniecības stratēģija būtu jāpaceļ augstākā līmenī, ar spēcīgāku tvērumu. Lai nozare varētu sagatavoties, tai ir jādod skaidri signāli. Esam gatavi “gudrākam” ceļam.

A.Ašeradens dod vārdu I.Pelšai.

I.Pelša atzīmē, ka pozitīvi raugās uz “radikālo” scenāriju, vienīgi ir jautājums par ilgtspēju. Ierosinājums būtu pārskatīt kritērijus, lai tie būtu ērtāk piemērojami, tāpat var pārskatīt nozares. Uzņēmēji ir pielāgojušies, investējuši atbilstoši esošajām prasībām ilgtspējai un valstiskā līmenī ir jādomā, kā pareizi šīs izmaiņas veidot, lai nezaudētu ilgtspējas aspektu un fokusu uz vietējo tirgu.

A.Ašeradens dod vārdu G.Kaminskim.

G.Kaminskis pasakās par profesionālo darbu un atzīmē, ka galvenais lielais solis ir birokrātijas mazināšana. Pašvaldības nav par “revolūciju” iepirkumu procesā, bet par evolūciju noteikti. Pašvaldību vidū ir dažādi viedokļi par ZPI saglabāšanu esošajā veidolā. Ļoti būtisks ir jautājums par metodisko vadību, ne tikai vadlīnijas, bet tieši metodiskā vadība, kā strādāt. Jautājums par centralizāciju – atbalstāma būtu virsvadība jeb kopīgais skatījums, tālāk tā var būt dalīta. Galvenais ir skaidrība brīvībā, ko iedodam.

A.Ašeradens dod vārdu J.Endziņam.

J.Endziņš atzīmē, ka LTRK kolēģi visi vienprātīgi ir par to, ka esošā sistēma gan regulējuma ziņā, gan prakses un piemērošanas ziņā nav turpināma, ka ir nepieciešamas korekcijas. Domas dalās par to, cik vadāmi ir riski, iedodot lielāku brīvību. Bet oficiālā pozīcija ir atbalsts “radikālajam” modelim. Vienlaikus jāatzīmē vairāki momenti:

1) caurspīdīgums jau no pirmā *euro*; 2) informācijas pieejamība arī procesa vidū, ne tikai beigās; 3) atbildības koncentrēšana vadības līmenī, jo, ja ir rīcības pilnīga brīvība, tad vadība ir tā, kas izlemj to, kā procesu realizēt efektīvāk.

Tāpat svarīga būtu jaunas pakāpes uzraudzība, proti, ja dati ir pieejami, tad būtu vēlams sagaidīt, ka ir kāda institūcija, ka, izmantojot demonstrētās vai kādas citas sistēmas, analizētu pieejamos datus un izdarītu attiecīgus secinājumus, kā arī attiecīgi informētu vadošo institūciju vai nepieciešamības gadījumā KNAB. Ja šie minētie momenti tiek ņemti vērā, esam par “radikālo” modeli.

Papildus **J.Endziņš** atzīmē, ka attiecībā par KPI, tad primārais ir birokrātijas mazināšana, vienlaikus lūdzam nofiksēt, cik ir plānots ietaupīt ar plānotajām izmaiņām – vai nu izdevīgāk iepirksim vai mazāk tērēsim.

Nobeigumā **J.Endziņš** atzīmē, ka brīvības iedošana vai šis “radikālais” scenārijs ir pareizais ceļš, bet vienlaikus nedrīkst aizmirst par efektivitāti standarta iepirkumos, jo arī tur ir virkne efektivizācijas iespējas.

A.Ašeradens dod vārdu S.Liepiņai.

S.Liepiņa, atbildot uz J.Endziņa pausto viedokli, atzīmē par caurskatāmību – minimālais komplekts būtu iepirkumu plāns, līgums un faktiskais izpildījums, savukārt pēc diskusijas ir skaidrs, ka iepirkumu plānā ir jāparādās arī informācijai par to, kur tiks publiskots pats iepirkums, atstājot iespēju izvēlei, kā arī pilnā caurskatāmība no pirmā *euro*.

Par uzraudzību – ir jāpārfokusē IUB darbība, kas koncentrētos uz sistēmas vadību.

Atbildības koncentrēšana ietver arī jautājumu par iepirkumu komisijām. Direktīva neparedz iepirkumu komisiju, faktiski tā ir Latvijas “nacionālā īpatnība”.

Par ietaupījumu – tiekoties pirmajā darba grupas sanāksmē, ministrs pieminēja OECD minēto minimālo 7% ietaupījumu, savukārt, tiekoties ar Valsts kontroli, runājām par pieņemumu, ka mēs varētu rēķināt, izejot pamatā no konkurences rādītāja, proti, tām kapitālsabiedrībām un iepircējiem, kuriem konkurences līmenis ir Eiropas Savienības etalonu līmenī (t.i., 10% un mazāk iepirkumu ar vienu pretendentu), ietaupījums varētu būt 2% apmērā, savukārt tiem, kuriem ir sliktāki šie rādītāji konkurencē (pēc datiem ap 20% līdz 30% iepirkumu ar vienu pretendentu) – ietaupījums varētu būt 5%. Valsts kontrole paudusi atbalstu šādai pieejai.

A.Ašeradens dod vārdu KNAB pārstāvim S.Vectēvam.

S.Vectēvs informē, ka saistībā ar uzraudzību vasaras beigās būs izstrādāta automatizēta monitoringa sistēma, kas būs līdzīga kā šodienas KNAB prezentācijā tika demonstrēts.

A.Ašeradens dod vārdu J.Patmalniekam.

J.Patmalnieks pauž atbalstu procedūriem atvieglojumiem iepirkumu procesā, vienlaikus vērš uzmanību uz aspektu, ka pārsvarā atvieglojumi šobrīd saskatāmi valsts pusē, līdz ar to jautājums ir par līdzsvara nodrošināšanu abām iesaistītajām pusēm. J.Patmalnieks aicina atgriezties pie diskusijas par karteļu kriminalizācijas jautājumu.

A.Alsne-Bensone norāda, ka runāt par esošās sistēmas atcelšanu varam tikai tad, ja varam vienoties, ka ilgtspējas iepirkums ir jau nodefinēts PIL 2.pantā. Iepērkot, mums ir jāreķinās ar vides aspektu, klimata aspektu, sociālajiem aspektiem, kvalitāti, inovāciju. Tad ir jēgpilni skatīties, vai tas ir caur Ministru kabineta noteikumiem, vai caur kompetenču standartiem. Aicina paturēt

prātā šo “jumta” priekšlikumu, ka kompetence ir centralizēta, ka tas ir princips, un tad varam runāt par sistēmu un taktiskajiem risinājumiem.

J.Simanovska pauž atbalstu A.Elksnes-Bensones teiktajam. Esam gatavi turpināt šo diskusiju un ieguldīties, lai panāktu labu risinājumu.

S.Ābrama, lai veicinātu konkurenci, aicina domāt par pārrobežu sadarbību ar Lietuvu un Igauniju. Ja ar standartizētiem iepirkumiem varam tik galā, tad ar unikālajiem, nē. Un tieši tur veidojas sadārdzinājumi. Papildus ir jāatrisina jautājums par uzraudzību, kā arī par administratīvajiem resursiem centralizācijā. Tai būtu jābūt aģentūrai, kas strādā ilgākā procesā, ne tikai uz pašu iepirkuma brīdi, un IUB ar saviem resursiem nevarēs nodrošināt. Pie uzraudzības jautājuma būs vēl jāstrādā.

A.Ašeradens dod vārdu A.Žuganam.

A.Žugans informē, ka AS “Latvenergo” piekrīt “radikālajam” scenārijam. Vienlaikus attiecībā uz centralizāciju – AS “Latvenergo” kompetences ir savdabīgas, līdz ar to, ja tās centralizētu, rezultāts varētu būt negatīvs.

S.Liepiņa sniedz skaidrojumu par centralizāciju: attiecībā uz pašvaldībām – piedāvājam noteikt pienākumu centralizēti vadīt iepirkumu sistēmu, veidu, kā to darīt, atstājot pašu pašvaldību ziņā. Savukārt valsts pusē mēs neesam piedāvājuši scenāriju, kur tiktu noteikta viena aģentūra, kas visu iepērk valstij – tāds scenārijs nav paredzēts, piedāvāts tiek kompetenču centru scenārijs, piem., ja VAS “Valsts nekustamie īpašumi” iepērk elektrību, tad arī pašvaldības var pievienoties VAS “Valsts nekustamie īpašumi” dinamiskajai iepirkumu sistēmai. Mēs runājam, ka, skatoties no apjomu aspekta, būtu apsverama veselības apdrošināšanas iepirkumu centralizācija, autotransporta un mobilo sakaru iepirkumu centralizācija. Tas ir tas, kas no datu viedokļa ir visskaidrāk redzams. Tāpat arī Valsts digitālās attīstības aģentūra darbotos kā kompetences centrs attiecībā uz IKT jomas specifiskajiem iepirkumiem e-katalogu uzturēšanā. Plāns ir, ka IUB ir centrālais vadītājs ar uzraudzības funkcijām, un sadarbības kārtā vienojas par to, kurš tad ir tas kompetences centrs, kurš uztur konkrēto e-katalogu. Ar šo varētu sākt šobrīd, un tad varam skatīties tālāk.

A.Puriņš vērš uzmanību uz *ex-ante* un *ex-post* pielietošanu, atzīmējot, ka svarīgāks tomēr būtu *ex-ante*. *Ex-post* vairāk noder “kontrolētājiem”. Iepirkumu veicējiem palīdzētu *ex-ante*. A.Puriņš atzīmē, ka šobrīd neredz datu bāzi vai krājumu *ex-ante* veikšanai. RTU demonstrētais modelis no iepircēju puses vairāk ir “vēsture”. Ja pāriet uz datus balstītiem iepirkumiem, rodas jautājums, kas būs palīgs iepircējiem, proti, kas būs tie instrumenti iepirkumu veicējiem, kas ļaus arī viegli un ātri noskaidrot tirgus cenas, kā saprast citus jautājumus, kā arī – vai ir plānots kāds pārejas periods jaunā modeļa ieviešanai. Piekrītam LTRK paustajam par caurspīdīgumu, tikai jautājums par to, kā to īstenot.

A.Ašeradens sniedz komentāru, ka tā ir ļoti vērtīga piebilde par atbalstu *ex-ante* posmā. Par to, kā arī par datu masīva ģenerēšanu noteikti vajadzētu būt papildu sarunai.

S.Liepiņa papildina, ka Aizsardzības ministrijas paustais sasaucas ar to, ko Valsts kontrole minēja, proti, nepieciešams pārfokusēt IUB resursu uz metodisko atbalstu. Ja atceramies iepriekš rādītos slaidus, mums ir 3400 iepirkumi virs ES sliekšņiem, kuros ir primāri nepieciešams šis metodiskais atbalsts. Faktiski šobrīd mēs kā valsts izšķiramies par to, ka IUB lielāko daļu laika turpmāk pavada, sniedzot šo metodisko atbalstu.

A.Lapiņš sniedz komentāru, atzīmējot, ka pārmaiņu ieviešana prasīs laiku, līdz ar to būs jāvienojas par starposļiem, kas jāizdara. Jāatrunā paveicamās lietas, kas nestāsies spēkā uzreiz pēc pieņemšana – dati, sistēmu apvienošanas u.c. Tāpat jārisina resursu jautājums, no kā tos pārorientēt. Tas būs viens no izaicinājumiem. IUB palīdzība vairāk būtu orientēta uz to, lai savestu kopā “zinātājus”, lai tās zināšanas akumulētos.

A. Ašeradens papildina, ka diskutētās pārmaiņas prasīs arī kultūras maiņu, uzticēšanos. Bailes, kas pavada iepircējus, nav veids, kā nonākt pie laba rezultāta. Jāstrādā, lai veidotu rīkus, kas atbalsta iepircējus. Kultūras maiņa, iespējams, ir visdārgākais un vissarežģītākais. Līdz ar to mums noteikti jādomā arī par *ex-ante* sadaļu.

A. Širaks no Valsts digitālās attīstības aģentūras (VDAA) puses pasakās par novērojumiem un sniegtajiem komentāriem par sistēmas darbību, piezīmējot, ka sistēma, protams, ir uzlabojama sadarbībā ar IUB un pārējiem, un atzīmē vairākus aspektus no VDAA gan kā Elektronisko iepirkumu sistēmas uzturētāja viedokļa, gan kā iepircēja viedokļa. No iepircēju viedokļa – kādā no iepriekšējām sēdēm VDAA nāca ar savu vīziju un piedāvājumu būt kā IKT iepirkumu kompetences centram, esot gataviem sniegt arī pašvaldībām atbalstu IKT iepirkumos, kas varētu būtiski atvieglot pašvaldību darbu. Gatavojoties turpmākajiem izaicinājumiem un VDAA reorganizācijai, kas tiks prezentēti Ministru kabinetā caur atsevišķu informatīvo ziņojumu, arī VDAA ir veikusi aprēķinus par iespējamo centralizācijas ieguvumu. Centralizācijas tieši IKT jomā, ja tas tiktu veikts valstiski caur vienu iepircēju, ieguvums varētu būt no normālās cenas līdz pat 30% vai 35% procentiem. Tās ir apjoma atlaides, apjoma iepirkumi, ilgtermiņa līgumi, stratēģiski lēmumi uz deleģējumiem no Ministru kabineta puses slēgt šādus līgumus. Ja tas ir iespējams, mēs ar šādu priekšlikumu iesim ar informatīvo ziņojumu un, ja tiks atbalstīti, tad esam gatavi strādāt.

A. Kursiša pauž viedokli par datu izmantošanu, par sistēmu savietošanu. Ir ieguldīts milzīgs resurss būvniecības informācijas sistēmā (BIS), un brīdī, kad vērtēšanas sistēma pāriet no zemākās cenas uz kvalitātes un pieredzes vērtēšanu, lielākā daļa no pretendentiem pieprasītajiem datiem tiek izmantoti par sertificēto speciālistu pieredzi, par viņu esamību un par objektu pieredzi. Šie dati visi ir pieejami BIS sistēmā, savukārt tas, ko šobrīd prasa iepircēji, ir šo pieejamo informāciju drukāt ārā, apliecināt to un atkal sniegt iekšā iepirkumā. Ja šīs sistēmas varētu savietot, tas būtu milzīgs laika ietaupījums.

E. Korčagins izsaka viedokli par to, kāds būs Valsts kontroles skatījums situācijā, ja normatīvais regulējums būs mazāks, daudzi iepirkumi būs bez skaidra normatīvā regulējuma – no Valsts kontroles puses daudz nekas nemainīsies, jo Valsts kontrolei jau arī šobrīd ir skaidrs fokuss uz to, ko sauc par lietderības revīziju, kur mēs skatāmies tai skaitā iepirkumus un daudzas citas lietas no lietderības prizmas, skatoties ekonomisko produktivitāti un efektivitāti, līdz ar to, ja, skatoties uz vienu vai otru iepirkumu, konstatēsim, ka tas ir gan ekonomisks, efektīvs un produktīvs, aizrādījumu no mūsu puses nebūs, neatkarīgi no tā, kāds būs vai nebūs bijis regulējums. Papildus no novērojumiem jāpiebilst, ka, tas, ko Valsts kontrole redz, skatoties iepirkumus, ka iekšējo dažādu procedūru daudzums institūcijās ir apgriezti proporcionāls pieredzes daudzumam. Jo lielāka ir kompetence, pieredze, briedums, jo mazāk ir iekšējo procedūru, un tas, ko mēs redzam caur šo te piedāvājumu, faktiski ir virzība uz pieredzes un kompetences koncentrēšanu, kas automātiski mūsu skatījumā varētu mazināt birokrātijas risku.

E. Kupčs uzsver, ka būvniecībā pasūtītājam joprojām ir nozīmīga loma, ja mēs gribam būvniecībā redzēt, ka uz konkursu piesakās arvien vairāk dalībnieku, tas veicinātu būvnieku uzticēšanos pasūtītājam. Tas ir svarīgi, lai lielie būvnieki lemtu par dalību vietējos konkursos un neskatītos, piemēram, uz Skandināvijas tirgu. Līdz ar to ir jāpūljas, lai pasūtītājs, tai skaitā publiskais, būtu profesionāls, kvalitatīvs, ar budžetu un plānu, ar ideju, lai mēs varētu nodrošināt, ka piesakās uz konkursiem labi būvnieki kuplā skaitā.

K. Cimermane piebilst saistībā par datu atlasē iespeju, ka valstī ir daudz dažādu sistēmu. Ierosinājums būtu, ka pēc uzņēmuma reģistrācijas numura varētu atlasīt vienādi vienu uzņēmumu pilnīgi visās sistēmās.

S.Liepiņa informē par turpmāko darbu – pēc sēdes tiks izsūtīts protokols, labās prakses apkopojums, tiks gatavots informatīvais ziņojums uz valdību. Un, nezaudējot fokusu un kustības ātrumu, mēģināsim jūlija laikā panākt, lai valdībā to izskata, un tad jau strādājam tālāk. Pagaidām nav plānotas tālākas darba grupas sēdes, bet, ja būs nepieciešams, noteikti tās tiks rīkotas.

5. Finanšu ministra rezumējums, informācija par turpmāko dabu.

A.Ašeradens pateicas sēdes dalībniekiem par ieguldīto darbu, vērtīgajām prezentācijām un sniegtajiem priekšlikumiem. Rezumējot ministrs akcentē, ka kopumā ir pausts atbalsts “radikālajam” scenārijam. Šodienas sanāksmē izskanēja papildus daudz vērtīgas informācijas un vērtīgu priekšlikumu gan par datu atklātību, centralizāciju, kompetenču centriem, *ex-ante*, u.c.

Noslēgumā ministrs secina, ka Latvijas publisko iepirkumu tirgu ir sasniegusi tāda brieduma pakāpe, ka varam iet tālāk ar daudz jēgpilnāku regulējumu, daudz lielāku savstarpēju uzticību un sadarbības pakāpi, lai sasniegtu augstākus mērķus un attīstītos tālāk.

Sēdi slēdz plkst.16:45

- Pielikumā:
- 1) Finanšu ministrijas un Iepirkumu uzraudzības biroja prezentācija;
 - 2) Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja prezentācija;
 - 3) Rīgas Tehniskās universitātes prezentācija;
 - 4) Valsts kontroles prezentācija.

Ministrs

(paraksts*)

Arvils Ašeradens

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu